

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

Զ. — Վ Ա Ս Ն Պ Ա Ն Ո Ց

Նորին Թեոփիլոսի, արի եւ քայ վարդապետի, ասացեալ Վասն Պահոց։¹

Սովորութիւն իսկ է վաճառականաց զի ի մի տեղի կուտեալ ժողովն զինչս մեծագինս եւ զանազանս, զորս եւ պիտանացուք իցեն մարդկան², անդ վաճառեցեն։ Եւ որք գիտեն զսովորութիւնն պատրաստութեան՝ զգինն պատրաստեն, զի յորժամ գայցէ ժամանակն վաճառելոյ³ երթիցեն անդ եւ գնեցեն զոր ինչ ի պէտս լինիցի նոցա։ Իսկ իբրեւ քակտի վաճառատեղն⁴ եւ խափանեցի վաճառն, եթէ քիւրապատիկ առաւել եւս գինս պատրաստեն, ոչ գտանիցեն ինչ անդ զի գնեցեն, եւ թէ տեսանիցէ զոք եւ հարցանիցէ⁵, ոչ այլ ինչ լոէ ի նմանէ բայց միայն զայս որ ասէ։ Ով մարդ⁶, միթէ ոչ գիտես զժամանակ վաճառոյն, եղաւ վաճառն ըստ ժամանակի սովորութեան, զոր գնեցին պատրաստեալքն, եւ գնացին ի վաճառել⁷։

Այսպէս եւ աստ պարտ է իմանալ յառուրս քառասնորդաց պահոցս⁸, որպէս զյիմար կուտանացն լուաք, որք խնդրեցին զիւղն եւ ոչ գտին, եւ փակեցաւ նոցա դուռն առաջատին⁹։ Եւ արդ, որպէս աւերինակեցաք զկեանս զայս¹⁰, ժամանակ ոերմանելոյ, եւ զկեանսն զայն՝ ժամանակ հնձելոյ¹¹, նոյնպէս եւ զժամանակ քառասնորդաց¹² պահոցս սահմանեաց մեզ Աստուած, ժամանակ ապաշխարանաց, եւ զոր ինչ ի կենցաղս յայս ցրուեցուք՝ ի կեանսն յայն ժողովեմք։ այսպէս զինչ ի ժամանակս տարւոյն յանցանս¹³ ժողովեալ եմք, ի ժամանակս պահոցս այս ցրուեմք՝ զղջմամբ եւ խոստովանութեամբ¹⁴։ Եւ թեթեւեալ թեւաք թռուցեալ վերանամք անդ, ուր պսակադիրն է, եւ հատուցանէ իւրաքանչիւր ումեք, ըստ գործոց իւրոց։

Եւ արդ մի՛ զժամանակս ապաշխարութեան այնպէս վարեցուք, որպէս զայս ժամանակս ամաց եւ ամոց, եւ մի՛ համարս արկցուք¹⁵ զառուրս պահոցն։ Որպէս թէ թագաւոր ոք կապեցէ զոք եւ արգելցու¹⁶ ի բանտին առուրս հափով, պայմանս գիցէ նմա, եւ ապա արձակեցէ զնա¹⁷։ Եւ նա մինչ ի զնդանն իցէ¹⁸՝ տաքնապեալ նեղի, մինչեւ հասանիցէ ի պայմանն ազատութեան։ Այլ այնպէս յժարեցուք ի կապանս (եւ ի զընդան) այս պահոցս, իբրեւ ումեք ասիցէ թագաւորն թէ զայս Խ աւր պահոցս ապաշխարութեամբ կաց եւ ի տառապանս, յահ եւ ի տաքնապ, երկիւղիւն Աստուծոյ։ Եւ ես¹⁹ պարգևս մեծապատիւս շնորհեցիք քեզ, եւ նա յուսով խոստմանն համբերեցէ

Բնագիր Դ (էջ 573բ-580բ)։ Հմմտ. Ե (էջ 69ա-82ա)։ Զ (= էջ 361-365), Դ (էջ 790ա-797ա)։

1 Հիցեալքի միջոց աղոնացիցն, Երանելոյն Թեոփիլոսի աստուածաբան վարդապետի ասացեալ, Դ։ 2 ի մի տեղու զկուտեալ ժողովին, եւ ինչս մեծագինս եւ զանազանս, զոր եւ պէտս իցէ յաշն մարդկան, Դ։ 3 վաճառոյն, Դ։ 4 իսկ յորժամ քակեցի վաճառն, Դ։

5 Զուցի՝ եւ թէ տեսանիցէ զոք եւ հարցանիցէ, Դ։ 6 Զուցի՝ որ ասէ։ Ով մարդ, Դ։

7 ի վայելել, Դ։ 8 Զուցի՝ յառուրս քառասնորդաց պահոցս, Դ։

9 դուռն հարսանեացն, Դ։ 10 Զուցի՝ զայս, Դ։ 11 հանդերձելոյ, Դ։

12 Զուցի՝ քառասնորդաց, Դ։ 13 Զուցի՝ տարւոյն յանցանս, Դ։

14 Զուցի՝ զղջմամբ եւ խոստովանութեամբ, Դ։

15 որպէս զայլ ժամանակս տարւոյն, եւ մի ի համարս ալկցուք, Դ։

16 Զուցի՝ եւ արգելցու, Դ։ 17 եւ առուրս հափով պայմանս գիցէ նմա եւ արձակեցէ զնա, Դ։

18 Զուցի՝ մինչ ի զընդանն իցէ, Դ։

19 Թէ զ ի աւր աշխատութեամբ կաց եւ ի տաքնապումն, եւ ես, Դ։

և ներքոցէ տառապանացն յաւժար կամօքն: Եւ թէ²⁰ այսպէս ընկալցուք զաւուրս²¹ աւագ²² պահոցս, և ելանելով ի սմանէ ոչ յաճախեմք ի շատակերութիւն և յարեցութիւն, ի շնութիւն և ի պառնկութիւն, ի բարկութիւն և յերգումն, յանէծս և ի նախանձ, ի բամբաստանս և յատելութիւնս, յոխակալութիւնս և յայլ ամենայն ազգի ազգի²³ աղտեղութիւնս, կարող է Աստուած զամենայն յանցանս, զոր ի մանկութենէ մերմէ գործեալ եմք, թողուլ և արդարացուցանել զմեզ:

Եւ թէ մինչև ցայսուր ժամանակի, որ մի(ն)ջինքն է աւագ պահոցս²⁴, ոք գործեալ իցէ մեզս և յապաղեալ²⁵ յապաշխարհայ, սակայն յայսմ հետէ փութով ճգնեսցի և արդարացի: Եւ եթէ յայլ յապաղեալ²⁶ ի միւս այլ շարաթուն յայնմիկ²⁶ կարող եմք քաւել զամենայն յանցանս զոր գործեալ իցեմք. քանզի մարգասէր է Աստուած, և այնպէս ընդունի զեկեալսն²⁷ առ նա ի մեղատան ժամուն, իրեւ զայնստիկ որ իցեն առաջին ժամուն:

Եւ զայս լսելով՝ մի՛ տարիցս թէ արարից զամենայն ժամանակս զկամս մարմնայ իմոյ, կերայց և արբից և կատարեցից զցանկութիւնս մարմնայ իմոյ²⁸, և յաւուրս ծերութեան գործայց և ապաշխարեցից. քանզի յանկարծակի գայ մահ, և հասանի ի ժամուն²⁹, յորում ոչ գիտնաս, և ի պահու, յորում ոչ իմանաս: Եւ այլ զի մահ³⁰ հաւասար հասանից է ծերոց և աղայոց: Բայց թէ յամենայն տարի Ա. մարդ մեղանէր, դեռ ևս պարտ էր ամենայն մարդոյ երկնչել և սարսել, վախենալ և դողալ³¹ յանձնէ իւրմէ. և զինչ ասացից յամենայն տարի, թէ յԱզամայ մինչև ցայսուր Ա մարդ մեղանից էր, պարտ էր ամենայն մարդոյ զմահ ի միտ ունել³²:

Զոր տարինակ թագաւոր կուտեալ զբողոք ամբսիս ի մի վայր, և բողոք գուժեալ թէ մի ոմն ի ձէնջ սպանանիցս եմ, ո՞չ ապաքէն իւրաքանչիւր ոք յանձնէ իւրմէ դողայր և սարսէր³³: Եւ գործեալ ասէր թագաւորն³⁴ ընդ ամենայն ժողովն, եթէ ոք ի ձէնջ գայս ինչ լուսամարգութիւն³⁵ արասցէ կամ գայն, բողոք և անբաւ պարգևս գտանիցէ ի թագաւորութենէս իմմէ: Ո՛չ ապաքէն ամենայն մարդ փոյթ եղեալ կատարելով զհրաման³⁶ թագաւորին, զի առցէ զպարգևն անցաւոր, և վայելեսցէ անցաւոր մարմնովն զխոստմունս մարմնայն, որ այսուր պայծառանայ իրեւ զծաղիկ և վաղիւն ոչ է, և ոչ ևս երեւի տեղի նորա:

Իսկ եթէ որ խոստացաւ մահկանացու է, և որ ընդունելոց էին պարգևս, այնպէս քանս զնիցէ³⁷ տաքնապաւ առ ի կատարել: Իսկ արդ մեք զինչ պատասխանի ալիսցս եմք, որ խոստացողն Աստուած է, և խոստումն արքայութեանն երկնից անվախճան: Եւ³⁸ այնքան առաւել բերապատիկ պայծառ(յ)գոյն է վայելումն կենաց, այն քան զանցաւոր կենացս այս, որչափ լոյս արեգականն քան զլոյս գիշերոյն:

Արդ եթէ ցուցանէր քեզ թագաւոր տուն մի վատակաթիւք և գէճ, մութն և խաւար և ժահհոտ, այլ և ցուցանէ զսեկեղաւծ³⁹ զարպասն իւր, և զայլ ամենայն վայելումն իւրոյ արքայութեան, և ասէր քեզ թէ՝ երթ կաց⁴⁰ ի տունն յայն, զայս

20 եթէ, Գ 21 զաւուրս, Գ 22 քառասորդաց, Գ 23 Զուցի՝ ամենայն ազգի ազգի, Գ

24 Զուցի՝ որ մինջինքն է աւագ պահոցս, Գ 25 Զուցի՝ և յապաղեալ, Դե2

26 ճգնեսցի, և քանս եղեալ ճեպեսցի և եթէ այսմ յապաղեալ, որ միջոց է պահոցս, ի միւս այլ շարաթն փութացի, և մինչև ի մեծի շարաթն. զի և ի շարաթուն յայնմիկ, Գ

27 զեկեալսն, Գ 28 և կատարեցից զկամս ցանկութեան իմոյ, Գ

29 յանկարծակի հասանիցէ մահ և գայցէ ի ժամուն, Գ 30 Զուցի՝ մահ, Գ

31 Զուցի՝ և սարսել վախենալ և դողալ, Գ

32 ի միտ առնուլ, Ե: ի մտի ունել, և ասել. միթէ ես իցեմ այն մարդ, Գ

33 Զուցի՝ և սարսէր, Գ 34 Զուցի՝ թագաւորն, Գ 35 Զուցի՝ լուսամարգութիւն, Գ

36 փութացեալ ի կատարել զհրամանս, Գ 37 գիցէ, Գ

38 և խոստմունքն արքայութիւնն անանց: Եւ, Գ

39 տուն մի վատթարագոյն, և ցուցանէր զսեկեղաւծ, Գ 40 կացիր, Գ

չափ ժամանակս, և ապա բերից զքեզ ի բնակութիւն այսր վայելման, և հանապազ տաս կեցցես և վայելեսցես: Ո՛հ ապաքէն զայն ժամանակն, որ ի վատթարագոյն տունն կեցար, ամսոսէիր, հեծէիր յոյժ, և տագնապէիր հասանէիր պայմանն, զոր եղեալ էր⁴¹ զի վայելէիր զվայելումն բնութեանն այն:

Այնպէս պարտ է մեզ ամենեցուն համարել⁴² զայս կենաց բնակութիւնս: Ո՛ր այսուհետեւ հեշտացուք ի կենցաղս յայս, և զերթեալն⁴³ ի մէնջ այնպէս աւաղեսցուք, իրր թէ այլ առաւել պայծառագոյն լայս ոչ է տեսնելոց, և կամ թէ զրկեսցաւ ի փափուկ կերակրոց, և յանոյշ ըմպելեաց⁴⁴ և ի պայծառագոյն զգեստաց, և ի քաղցր ընկերաց⁴⁵. քանզի ունիցի անդ աւարակաւ⁴⁶ զամենայն առաւելապէս. ունիս անդ⁴⁷ պատմուճանս մեծագինս, ունիս անդ կերակուրս հոգեորս, ունիս⁴⁸ անդ ըզփառս վերինս. զիւրդ և կամ որպէս⁴⁹ լուր. Բս. լիցի⁵⁰ քեզ ոյգ ամենայն, հանդերձ, կերակուր և տուն, գլուխ և արմատ⁵¹. քանզի որ ի Բրիստոս մկրտեցաք՝ զԲրիստոս զգեցայք⁵², ասէ աստուածային առաքեալն Պօղոս: Եւ Բրիստոս ասէ. «Թէ որ ուտէ զմարմին իմ՝ նա կենդանի մնացէ յաւիտեան. և նա յիս բնակեսցէ և ես ի նմա»: Եւ զարձեալ թէ՛ Ես եմ որթ և դուք ուտ: Արդ ասացից թէ եղբայր Բրիստոսի, որպէս և ասէ Պօղոս⁵³. Եղև նա անդրանիկ ի մէջ եղբարց բազմաց: Ասացից և բարեկամս, որպէս և Բրիստոս իսկ ասէ⁵⁴. Ոչ կոչեցից զձեզ ծառայս⁵⁵, զի ծառայն ոչ գիտէ զինչ գործեսցէ տէր նորա. այլ բարեկամս, զի զամենայն զոր լուայ ի Հօրէ իմմէ, ծանուցի ձեզ:

Եւ արդ⁵⁶ առաւելապէս պարտ է պահել զբերանս մեր մաքուր, և զլեզուս մեր յերդմանէ⁵⁷ յանիծից, ի խաւսից զարչելեաց, յանարգանաց, ի բամբասանաց⁵⁸, ի հայհոյանաց, ի յիշընցաց⁵⁹, ի ստախաւութենէ, ի մատնութենէ, և յայլ ամենայնէ, որ այսմ նմանիցեն, ի խեղկա(յ)տակութենէ⁶⁰, ի ծաղրածութեանց, և ի բաց վարեա ըզսովորութիւնն, զի մի դարձեալ անդրէն ի նոյն դարձցիս. ցածոյ զբարկութիւնն, չիջոյ զսրամտութիւնն, հեղացոյ զայրակցութիւնն, զի մարդ ես⁶¹ և ոչ զազան. մի՛ խաւսիր բարկութեամբ և զայրանկեալ մտօք, զի մի դիւանար կոչեսցեն զքեզ:

Եւ եթէ կամիցես գիտել եթէ զիւրդ տաւելի լինիս ի ժամանակի բարկութեանն և ի զայրացմանն քո, հայեաց⁶² յայլ ոմն⁶³ բարկացեալ և զայրագնեալ, եթէ զիւրդ այլայլին աչքն, շառագունին երեսքն, կապուտանան չրթունքն⁶⁴, թափի լեզուն, ճողին փրձիլքն⁶⁵, խառնակի ձայնն, զբրդուին ստքն, եռան և շլանան աչքն, խաղան⁶⁶ ամենայն անդամք նորա, տես զնա և աւերինակէ զքեզ, տես և ստուգէ թէ չէ՞ վատթարագոյն քան զգիւտար, և որպէս անարդ թըլի նա յաչս քո, նոյնպէս և դու յայլոց:

41 տունն յայն բնակելոց էիր, հեծէիր և տագնապէիր յոյժ, և փափաղէիր հասանել ի պայմանն, զոր եղեալ էր Թագաւորն, Գ 42 նոյնպէս պարտիմք և մեք համարել, Գ

43 զերթեալն, Դեժ 44 Զուցի՛ և յանոյշ ըմպելեաց, Դեժ

45 Զուցի՛ և ի քաղցր ընկերաց, Դեժ 46 կատարեալ, Գ 47 ունի նա անդ, Դեժ

48 ունիցիս, Դեժ 49 Զուցի՛ և կամ որպէս, Գ 50 լինիցի, Գ

51 ամենայն կերակուր և ըմպելի, հանդերձ և վայելչութիւն, Գ

52 քանզի որք ի Բս. մկրտեցարուք, զԲս. զգեցեալ էք (Գաղ., Գ. 27), Գ

53 Արդ ասացից թէ և եղբայր, քանզի ասէ Պօղոս, Գ

54 Զուցի՛ որպէս և Բրիստոս իսկ ասէ, Գ

55 ոչ կոչեցից զձեզ ծառայս, այլ բարեկամս, Գ 56 Զուցի՛ արդ, Գ 57 յանդմանէ, Ե

58 ի բանբասաց, Գ 59 Զուցի՛ ի յիշընցաց, Գ

60 և այլ ամ. այսպիսի չարեաց, ի խեղկատակութեանց, Գ

61 հեղացոյ զզայրանալոյ բնութիւնն, հանդարտեա, և լիւր խաղաղարար. մարդ ես, Գ

62 և զայրագին սրտիւ, զի մի՛ կոչեցիս դիւանար: Հայեաց, Գ

63 յայլումն, Դեժ 64 Զուցի՛ կապուտանան չրթունքն, Գ 65 փրձիլքն, Գ

66 Զուցի՛ և շլանան աչքն, խաղան, Գ

Եթէ ոք զքեզ զրկէ և անարգէ, հայհոյէ և թշնամանէ, արտասուեալ ի վերս նորա. և աղաչեալ զԱծ. ոչ համարել զայն նմա ի մեղս⁶⁷. մի՛ խռովեցիս, այլ լեր նմա ցաւակից, մի՛ բարկանար, և մի՛ ասեր թէ զհոգի իմ փնասեաց, ոչ ոք կարէ փնասել զհոգի քո բայց⁶⁸ ի քէն. զի ա՞րդ և կամ որպէս⁶⁹. լո՛ւր և ասեմ քեզ⁷⁰. անարգեալն ոք զքեզ և թշնամանեաց⁷¹, երարձ ի քէն զամենայն մեղս քո, և ոչ փնասեաց հոգւոյդ քում. իսկ դու եթէ ռիսակալ լինիս և յիշաչար՝ փնասեցեր՝ զհոգի քո. այն բերէ փնաս անձին քում, որ բարկութիւն սրտի քո ոչ թողուս, այլ քանաս հատուցանել նմա, և առնուլ զքէն վրէժուց նախանձոյ քո ի նմանէ: Իմա՛յ, զի համարս տալոց ես անդ յատեանն Քրիստոսի վասն յիշաչարութեան⁷² քո, և ռիսակալութեան քո:

Բամբասեալն զքեզ ոք և թշնամանեաց, հայհոյեաց⁷³ և ապտակեաց, այն ոչ է փնաս հոգւոյ քում և կամ մարմնոյդ. իսկ եթէ դու նմա փոխարէն հատուցանես և զնա անարգես, դու փնասեցեր զհոգի քո: Ապա թէ ներես և համբերես նմա, և չար ոչ հատուցանես նմա, այլ աւրհնես զնա՝ նա անդ տանջի և դու պատկիս ի Քրիստոսէ. նա պապակի ի հօւր գեհեմին, և դու փափկանաս ի փափկութեան դրախտին⁷⁴. նա ապտակեցի ի բանակէ դիւաց, և մեծարիս դու ի դասուց հրեշտակաց. նա լինի նման սատանայի, և դու լինիս նման Աստուծոյ: Տեսե՛ր և լուար զպսակ համբերութեան. մի՛ նախանձիր ընդ անարգողն և ընդ թշնամանողն, ընդ ռիսպան և ընդ յիշաչարն⁷⁵, այլ փախիր⁷⁶ ի նոցանէ և մի՛ հաւատարիւր այնպիսեացն:

Արդ եթէ տեսանէիր զոք, որ շնայր և գողանայր և սպանանէր, դու ի մտի քում վարանէիր. որչափ ևս առաւել պարտ է փախչել յոխակալութենէ, որ չար է քան զամենայն յանցանս: Ընդ գիտես եթէ զամենայն առաքինութիւնս ապականէ ռիսակալութիւնն և աղարատ, և եթէ բիւրապատիկ մեղս գործեալ իցէ և յանցանս՝ ջնջի⁷⁷ և ապականի ամենայն, եթէ բամբասողին և անարգաւորին⁷⁸ զքեզ թողութիւն արասցես. զայն իսկ ասացի զի գիտացես թէ զհոգին հաւատացելոյն և քրիստոնէին ոչ ինչ կարէ փնասել, և ոչ նա ինքն ստատանայ. քանզի անձեռնհաս արար Աստուած զամենայն դաւաճանութիւնս բանսարկութիւն ի հաւատացելոցս Քրիստոսի⁷⁹, և ոչ կարէ փնասել զմեզ⁸⁰ առանց կամաց մերոց:

Այլ լինել առաջի նորա ընտրեալ և վայելել յարքայութիւնն Աստուծոյ, և դասիլ ընդ հրեշտակս և ընդ հրեշտակապետսն. ոչ խոտէ զկաղս, ոչ զկոյրս, ոչ զանդամաւոյնս, ոչ զաղքատս, ոչ զվաթարազգիս, ոչ զաղատս, և ոչ զծառայս, այլ զամենայն զայսպիսիքս, որք առնեն զկամս նորա, ընդունի և մուծանէ յարքայութիւնն իւր, և արասցէ հաւատար հրեշտակաց: Զի ոչ եթէ զայն խնդրէ ի մէնջ Աստուած՝ որ ի ձեռս մեր ոչ լինիցին, այլ զայն իսկ պահանջէ՝ որ ի ձեռս մեր է⁸¹: Եւ արդ գիտելի է զի ծառայ լինել և ազատ, կարճ և երկայն, ծեր և աղայ, առողջ և հիւանդ, հարուստ և աղքատ, տգէտ և ճարտար, տկար և զօրաւոր. այս ամենայն ոչ⁸² ի ձեռն մեր լինիցի⁸³. այլ է որ յԱստուծոյ, և է ի դիպուածոց և ի

67 Ձուցի՛ և աղաչեալ ... ի մեղս, Դեձ 68 բաց, Գ 69 Ձուցի՛ և կամ որպէս, Գ

70 Ձուցի՛ քեզ, Գ 71 Ձուցի՛ և թշնամանեաց, Գ

72 Հարայուշ, փնասեցեր զհոգի քո: իսկ եթէ դու զբարկութիւնն ոչ թողուս, և քանաս նմա հատուցանես, անդ համար տալոց ես յիշաչարութեանն, Գ

73 Ձուցի՛ հայհոյեաց, Գ 74 ի վայելչութիւն դրախտին, Գ

75 Ձուցի՛ և ընդ յիշաչարն, Գ 76 այլ փախիր և հեռացիր, Գ

77 Եւ եթէ բիւրապատիկ յանցանաւք մեղուցեալ իցես, ջնջի, Գ

78 Ձուցի՛ և անարգաւորին, Դեձ

79 Ձուցի՛ ի հաւատացելոցս Քրիստոսի, Գ 80 մեզ, Գ

81 Ձուցի՛ Այլ լինել ... ի ձեռս մեր է, Դեձ 82 Ձուցի՛ ոչ, Դեձ

83 Քանզի ծառայ լինել և ազատ, երկայն և կարճ, ծեր և ամբողջ, աղքատ և մեծաւոր, անգէտ և ճարտար, տկար և զաւրաւոր, ոչ ի ձեռն մեր լինիցի, Գ

պատահմանը⁸⁴։ Այլ հանգարտ կալ, հեզ և խոնարհ, ողորմած և մարդասէր, անսխալ կալ և անյիշատի, պահակաց⁸⁵ և աղօթարար, և այլ ամենայն այսպիսիքս ի ձեռք մեր կատարին, և զայն խնդրէ Աստուած ի մէնջ, զոր ի ձեռաց մերոց կատարին⁸⁶, քանզի ձեռամբ մորմնոյ կատարի մարտ պատերազմի։ Եւ այս ամենայն ուղղութիւնս զոր գրեցաւ, պատերազմ է ընդ սատանայի⁸⁷։

Եւ այլ ունիմ բանս ասելոյ, եթէ մտադրութեամբ լսէք, եթէ սաղմոսք և տէլուք, ուր և կատարին, եթէ ի տան և թէ ի դուստ, թէ ի փողոցի և թէ ի ճանապարհի, թէ յաշխատանս վաստակոց և թէ յարուեստագործութիւնս, անդ բանակք հրեշտակաց ժողովին, և որպէս սաղմոսերգութիւնն սովորէ, զի ուր և կատարի, անդ խօսակից զբանակս հրեշտակաց ժողովեացէ⁸⁸։ Այնպէս և ընդվայր խեղկա(յ)տակութիւն և ծաղրածութեամբ բանք, ուր և կատարին, եթէ ի մէջ եկեղեցւոյ և թէ ի մէջ հրապարակի, թէ ի մէջ քահանայից, և թէ ի մէջ կրօնաւորաց, անդ և բանակք դիւանս կաթաւեն, զի ոչ եթէ տեղին սրբէ զմարդն և հարկուորէ, և կամ պղծէ և ապականէ, այլ բարք մուրաւորեանն և առաքինութեան⁸⁹։

Եւ արդ զինչ աւագեցաւ Յուդայ շրջելովն ընդ Գրիստոսի, և կամ զինչ վնասեցաւ Սոփոսի⁹⁰՝ բնակելով ի մէջ լկաի Եգիպտացւոցն։ Ասեմ զԲարեւոն և զերիս մանկունսն և զԴանիէլ, որ մինն խցեաց զբերանս է առեծուցն⁹¹, իսկ Գ մանկունքն զԽթ կանգուն բոցն շիջուցին, նշանակէր է առեծքն՝ զէ աւր է շարաթուցս, և Խթ կանգուն բոցն՝ զքառասուն և զինն առուրքս պահոցս յիսնակացն նշանակէր։ Եւ ի ձեռն այս է շարաթուցս և Խթ առուրքս քաջացան⁹² առաքինիքն, զի ոչ եթէ առեծքն այլափոխեցան⁹³ ի կերպարանս ոչխարաց, այլ կացին մնացին առեծք, և աղօթիւք սրբոյն կապեցան բերանք նոցա, և ոչ եթէ հուրն փոխեցաւ ի բնութիւն ցօղոյ և ամպոյ⁹⁴, այլ բոցն բարձրացաւ Խթ կանգուն, և ցօղէր անձրեւ⁹⁵ երկից մանկանցն ի բոցոյն⁹⁶ և զովացուցանէր զնոսա։

Արդ փութացուք և մեք, ով սիրելիք, զի այնպէս կատարեցուք⁹⁷ զաւուրս քառասնորդաց պահոցս, զոր⁹⁸ միջեցաք այսօր իբրեւ զծով, երեք մանկունքն ի մէջ հնոցին շիջուցին զգործութիւն հրոյն, փութացուք և մեք այսպէս ի մէջ պահոցս ցածուցանել⁹⁹ զցանկութիւն մեզաց։ Դանիէլ ի դուրն առեծուցն կապեաց զգազանուութիւն նոցա, ջանասցուք և մեք, զի ի մէջ պահոցս ցածուցանեմք զգազանացեալ բարկութիւնն¹⁰⁰ ընդդէմ ընկերին, որ առաւել խա(յ)ծանէ և վիրաւորէ զհոգիս մեր և զընկերին¹⁰¹։

84 Ձունի՝ այլ է ... ի պատահմանց, Գ 85 Ձունի՝ և անյիշատի, պահակաց, Գ

86 Ձունի՝ զոր ... կատարին, Գ 87 Ձունի՝ Եւ այս ... ընդ սատանայի, Գ

88 Եւ այլ ունիմ բանս ասելոյ, եթէ մտադրութեամբ լսիցէք քանզի ուր սաղմոս կատարի, եթէ ի տան, և թէ ի փողոցի, եթէ ի ճանապարհի, և թէ ի բանատեղի, և թէ յարուեստագործութիւնս, անդ բանակք հրեշտակաց. և որպէս սաղմոսերգութիւնն սովորէ, զի ուր և կատարի, անդ խօսակից զբանակս հրեշտակաց ունի, և անդ ժողովին զասք երկնային զաւուրացն, Գ

89 Այնպէս և ընդվայր խեղկասանացն և ծաղրածութեան, ուր և կատարի, եթէ ի մէջ եկեղեցւոյ և թէ ի մէջ քահանայից, և թէ ի վանս ի մէջ կրօնաւորաց, անդ և բանակք դիւանց ժողովին, զի ոչ եթէ տեղին սրբէ զմարդն, և կամ պղծէ, այլ բարք առաքինութեանն, Գ

90 Յոփսէփ, Գ։

91 խցեալ, զբերանս է առեծուցն, որ իբր զմխեալ պողովատ, կարծր թուէր ժանեաց զազանացն, Գ 92 ջանացան, Դեժ 93 այլափոխիցան, Ե 94 ցօղոյ և, Գ

95 Ձունի՝ անձրեւ, Դեժ 96 Ձունի՝ ի բոցոյն, Գ 97 Ձունի՝ կատարեցուք, Դեժ

98 զի, Դժ 99 շիջուցանել, Գ

100 ցածուցանել բարկութիւնն, Զ։ զգազանութիւն փրկութեան ցածուցանել, Գ

101 Վասն որոյ հայցեմք ի մարդասէր փրկչէն մերմէ Յիսուսէ Գրիստոսէ փրկել զմեզ ի ժանեաց սատանայի և յամենայն չար գործոց նորա, Դեժ

Դանիել, այր ցանկալին¹⁰², որ զերից էնեական հաց ոչ եկեր, և ջուր ոչ արբ, և զառիւծսն պահել ուսոյց մտանելով ի գուրն, զի որպէս ի քարէ, կամ ի պղղըն-ծոյ կամ յայլ իմեքէ ի կարծր նիւթոյ, հաստատեալ արկանել ոչ ունէին առիւծքն զատամուկսն, որպէս զմուխ երկաթոյ, այնպէս զմարմինն առնն պահքն պնդեցին անվանելի առնելով առեծուցն. քանզի ոչ բանային հակառակ սրբոյն զբերանս իւրեանց: Այսպէս և դուք եղբարք ջանացարուք ի մէջ պահոցս պինդ պահել ոչ միայն ի կերակրոց, այլ և զմիտս ի չար խորհրդոց, զաչս յայրատ հայելոյ, զականջս ի շար լսելոյ, զբերանս ի մէջում խաւսելոյ, ի բամբասելոյ և ի արանջալոյ, զձեռս ի զրկելոյ, ի գողանալոյ, և անիրաւութեամբ զանաւագոսն հարկանելոյ, զոտս մեր պահեսցուք ի զարտազի դնալոյ և յանուղղայս ընթանալոյ, զհոստեկիս մեր պահեսցուք ի մեղաց հոսոյ, զի որպէս ի մէջքն է անձին զաւրութիւն մարդոյն, այսպէս և զաւրութիւն պահոցս ի միջին աւուրս հաստատի, զի զզաւրութիւն Բ ծայրիցն մէջն առ իւր ունի պնդեալ:

Պահքն ողջախոհութեանց մայր, պահքն մանկանց դաստիարակ, պահքն ծերոց զարդ, պահքն բարի ճանապարհորդակից ուղեգնացից, պահքն ամուր խորանակից որք ի տունս են, պահողին պարկեշտագոյն երեսք, ոչ շառագունեալ անամաթ ծաղկով այլ դեղնութեամբ, ողջախոհ կերպիւ կազմեալ. պահողին ակն ցած, գնացքն ամբոսինալ, ծաղրն պարկեշտեալ, որ ոչ անարգի և ոչ թշնամանի, պահողին չափաւորութիւն բանի, մաքրութիւն սրտի, պահքն զէն են ընդդէմ դիւսցն զնդի. քան զի այս ազգ ոչ իւրք ելանէ եթէ ոչ պահուք և աղաթիւք: Եւ պահոց բարիք այսքան և առաւել քան զսոյն. ով եղբարք, ջանացարուք ի պնդութիւն պահոցս, զոր միջեցաք այսուր, հասուցանել յաւարտ սուրբ քառասորդացս, և մի հեշտացուք ի սէր մարմնոյս, և ի զբաղանս սուտ կենցաղոյս, զի խարաղ է և կորուստ գործէ հոգոց:

Երկերուք ի մահուանէ՝ զի դառն է, երկերուք ի հրոյն՝ զի անոնց է, երկերուք ի սառնամանեաց, զի ոչ ունի ջերմութիւն, զարհուրեցայք ի յորդանցն, զի անքուն են, զզուշացարուք ի տարտարոսացն, զի անդադար են, երկերուք ի խաւարէն, զի աննշոյլ է, սարսեցէք ի լալ աշտցն, զի սաստիկ է, սասանեցայք ի կրճտել տաամանցն, զի ահագին է, երկերուք ի դատաւորէն, զի անաշտ է, երկերուք ի դատաստանէն, զի ահաւոր է, երկերուք ի թագաւորէն՝ զի անկոշտ է, երկերուք ի հրեշտակացն՝ զի անողորմք են:

Սիրելիք, աստ սերմանեցուք զողորմութիւն, զի անդ հնձեացուք զբարութիւն, աստէն տացուք յաղքատսն և անդէն առցուք յԱստուծոյ:

(Շար. 12)

Հրատ. Ա. Յ. ՍՐՃՈՒՆԻ

102 Ջուլիոս Դանիել, այր ցանկալին, ցվերջ, ԴԵՁ

